

ένα τέλος. Κατάλαβε ακόμη πὺς πολὺ πῶς σὰν ἡ-
λιος καινούργιος, στὰ σωθικά του ἀνάτελνε ψυχὴ
ποὺ δὲν τὴ γινώριζε ὡς τὰ τότες, πῶς ἀπὸ δῶ κι
ὀμπρὸς θὰ πιάσῃ θλα θλα νὰ τὰ γαπῇ, θλα θὰ θέλῃ
νὰ τὰ φιλήσῃ, ἀπὸ τὸ λούλουδο τοῦ κάμπου ἴσα μὲ
τὰ θάματα τοῦρανοῦ. Εἶχε πιά στὰ στήθια του τὸν
ἑσώψυχον τὸν ἥλιο, τὸ μεγαλύτερον τὰ γαθὸ ποὺ μπο-
ρεῖ ὁ ἄθρωπος νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ μυστικὸ χέρι τῆς
Μοίρας.

Καὶ τότες ὁ μικρὸς ὁ Καίσαρας ἔγινε κατόπι
μεγάλος ποιητής.

Κεριακή, ἔξη—δεφτέρα, ἐφτὰ τοῦ Σποριᾶ, 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

(ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΙΝΔΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΡΑΜΑ ΚΡΙΣΝΑ)

Τέσσεροι τυφλοὶ πῆγαν νὰ δοῦν ἕναν ἑλέφα. Ὁ
ἕνας ἄγγιξε τὸ πόδι του καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας εἶναι
σὰν κολῶνα.» Ὁ δεύτερος ἄγγιξε τὴν προσβολίδα
καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας εἶναι σὰ χοντροὺ ραβδὶ ἢ ρόπαλο.»

Ὁ τρίτος ἄγγιξε τὴν κοιλιά καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας
εἶναι σὰ μεγάλῃ στάμνῃ.» Ὁ τέταρτος ἄγγιξε ταῦ-
τα καὶ εἶπε «ὁ ἑλέφας εἶναι σὰν κόσκινο.»

Ἔτσι πιάσανε καινὰ γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ ἑλέφα.

Ἐνας διαβάτης ποὺ τοὺς εἶδε ἔτσι νὰ μαλώνουν
τοὺς ρώτησε «Τί πάθατε;» Τοῦ ἱστορήσανε τὰ τρε-
χομένα καὶ τοῦ ζητήσανε νὰ μεσολαβήσει. Ἐκεῖνος
εἶπε «Κανεῖς σας δὲν εἶδε τὸν ἑλέφα. Ὁ ἑλέφας δὲν
εἶναι σὰν κολῶνα, ὅμως μὲ κολῶνες μιάζουν τὰ
πόδια του. Δὲν εἶναι σὰ μεγάλο σταμνί, μὰ μὲ στα-
μνὶ μιάζει ἡ κοιλιά του. Δὲν εἶναι σὰν κόσκινο, μὰ μὲ
κόσκινο μιάζουν ταῦτά του. Δὲν εἶναι σὰ χοντρο-
ξυλο, μὰ ἔτσι μιάζει ἡ προσβολίδα του. Ὁ ἑλέφας
μιάζει μὲ ὅλα αὐτὰ μαζί.»

Ἔτσι μαλώνουν καὶ ὅσοι βλέπουν τὸ Θεὸ ἀπὸ
μιά του μόνον ὕψη.

Ἐνας Βραχμάνος ἔσκαψε περιβόλι καὶ τὸ δοῦ-
λεψε μέρα καὶ νύχτα.

Μιά μέρα μιά ἀγγελίδα μπῆκε στὸ περιβόλι καὶ
εἶραγε ἕνα δενδράκι, τὸ πῶς ἀγαπημένο τοῦ Βραχμά-
νου· καὶ ἐκεῖνος βλέποντας τὸ δενδράκι του καταστρε-
μένο, ἔδωκε τῆς ἀγγελίδος τέτοιο ξύλο ποὺ ἠρώγησε
ἀπ' τὴς λαβωματιές.

Γλήγορα μαθεύτηκε πῶς ὁ Βραχμάνος σκότωσε
τὸ ἱερὸ ξύλο.

Ὁ Βραχμάνος αὐτὸς εἶπανε τάχα Βενταντιστής,
καὶ σὰν τοῦ κατηγορήσαν τὸ ἔγκλημα, τὸ ἀρνήθηκε
λέοντας «Ὅχι, δὲ σκότωσα τὴν ἀγγελίδα· εἶναι τὸ

χέρι μου ποὺ τὴν ἔκανε, καὶ ἐπειδὴς ὁ Ἰντρας εἶναι ὁ
προστάτης θεὸς τοῦ χεριοῦ, ἃ φτυίει κανεῖς γιὰ τὸ
σκότωμα τῆς ἀγγελίδας, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰντρας, καὶ
ὄχι ἐγώ.»

Ὁ Ἰντρας ἀπ' τὰ οὐράνια ἄκουσε ὅλο τοῦτο,
πῆρε μορφὴ γέρον Βραχμάνου, ἦρθε στὸ νοικοκύρη
τοῦ περιβολιοῦ καὶ ρώτησε, «Πιανοῦ περιβόλι εἶ-
ναι τοῦτο;»

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ.—Δικό μου.

ΙΝΤΡΑΣ.—Ὁραῖο περιβόλι. Ἐχει τεχνίτη περβο-
λάρη, τί κοίτα πόσο ταχτικά καὶ μαστο-
ρικὰ φύτεψε τὰ δέντρα!

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ.—Κι' αὐτὸ ἔργο δικό μου εἶναι. Τὰ
δέντρα φυτεύονται μὲ δική μου ἐπιστα-
σία καὶ ὁδηγία.

ΙΝΤΡΑΣ.—Ἀλήθει! Πολὺ ξυπνὸς εἶσαι. Μὰ
ποιὸς κατάστρωσε τοῦτο τὸ μονοπάτι;
Εἶναι πολὺ καλὰ σκεδιασμένο καὶ τα-
χτικά κανομένο.

ΒΡΑΧΜΑΝΟΣ.—Κι' αὐτὸ ἐγὼ τὸ ἔκανα.

Τότες ὁ Ἰντρας εἶπε «Ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ εἶναι
δικά σου καὶ περηφανεύεσαι πῶς ὅλα στὸ περιβόλι
ἀπ' τὰ χέρια σου εἶναι κανομένα, εἶναι κομμάτι ἄδι-
κο νὰ ρίχνεις τὸ σκότωμα τῆς ἀγγελίδας στὸ δύστυ-
χο τὸν Ἰντρα.»

★

Πολλοὶ δρόμοι πηγαίνουν στὴν Καλκούττα.

Κάποιος ξεκίνησε ἀπὸ τὸ σπίτι του σὲ ἀπόμα-
κρο χωριὸ πρὸς τὴν πρωτεύουσα. Ρώτησε ἄλλον
στὸ δρόμο· «Πιὸ δρόμο νὰ τραβήξω γιὰ νὰ φτάσω
γλήγορα στὴν Καλκούττα;» Κεῖνος εἶπε, «Ἐδῶ
τράβα.»

Σὰν πῆγε κάμποσο δρόμο ἀπάντησε ἄλλον ἄ-
θροπο καὶ ρώτησε· «Εἶναι ὁ κοντινότερος δρόμος
πρὸς τὴν Καλκούττα;» «ὦ! ὄχι» ἀπάντησε κεῖνος·
«σίρρε πίσω καὶ τράβηξε ἀριστερά.» Ὁ χωριανὸς
μας τῶκανε. Καὶ σὰν περπάτησε κάμποσο σὲ τοῦτο
τὸ δρόμο ἀπάντησε καὶ τρίτον ἄθροπο ποὺ τοῦδει-
ξε ἄλλο δρόμο γιὰ τὴν Καλκούττα. Ἔτσι ὁ ταξιδιώ-
της δὲν πῆγαινε μπροστὰ μὰ ἔχασε τὴ μέρα του
ἀλλάζοντας δρόμους. Ἀφοῦ ἤθελε νὰ φτάσει στὴν
Καλκούττα ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀκολουθήσει τὸ δρόμο
ποὺ τοῦδειξε ὁ πρῶτος διαβάτης. Ἔτσι κι' ὅσοι πι-
θυμοῦν νὰ φτάσουν στὸ Θεὸ πρέπει νὰκολουθοῦν
ἕνα καὶ μόνον ὁδηγό.

★

Ἐνας μαθητὴς τέτοιον εἶχε πίστη στὴν ἀπέραντη
δύναμη τοῦ δασκάλου του, ποὺ πέρασε ποταμὸ περ-
πατήτῃ μὲ μόνον τὸ νὰ προφέρει τὸν ὄνομά του.

Ὁ δάσκαλος βλέποντάς το εἶπε μέσω του· «Μπρέ,
ἔχει τὸν ὄνομά μου τέτοιον δύναμη; Μὰ τότες χωρὶς

ἄλλο εἶμαι μεγάλος καὶ παντοδύναμος !»

Καὶ τὴν ἄλλη μέρα δοκίμασε ὁ ἴδιος νὰ περπατήσει στὸν ποταμὸ λέγοντας· «Ἐγώ, Ἐγώ, Ἐγώ !» μὲν ὅμως πάτησε τὰ νερά, καὶ πῆγε στὸν πάτο καὶ πνίγηκε.

Ἡ πίστις κάνει θάματα, μὰ ἡ ματαιοσύνη κι' ὁ ἐγωϊσμός καταστρέφουν τὸν ἄνθρωπο.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΤΟΥ ΖΟΥΦΡΟΥΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στὴ βδομαδιαίτη φημερίδα τοῦ Παρισιοῦ *L' Opinion* (3 Avril 911, page 432) δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο τοῦ Ψυχῆρη :

Δυὶ βδομάδες τώρα μᾶς ἔρχονται σκεδὸν κάθε μέρα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα εἰδησες τρομαχτικές. Θὰ γίνε· συλλαλητήριον γιὰ τὴ γλῶσσα· ἓνας καθηγητὴς ζητεῖ νὰ μπεῖ στὸ Σύνταγμα ἓνα ἄρθρον γιὰ τὴ γλῶσσα· ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες στὴ σειρά γιὰ τὴ γλῶσσα· ἀπαιτοῦνε τὴν ἀπόλυση μερικῶν ὑπαλλήλων γιὰ τὴ γλῶσσα τους· ἡ Κυβέρνηση κοντεύει νὰ πέσει· πάλι γιὰ τὴ γλῶσσα. Ὁ Παρισιάνος βαστᾷ τὸ κεφάλι του, χωρὶς νὰ καταλαβαίνει πῶς καὶ γιατί μιὰ γλῶσσα μπορεῖ κι ἀνακατεῦεται μὲ τόσες σάλτσες πολιτικές.

Αὐτὸ θάθελα νὰ ξηγήσω ἐδῶ μὲ λίγα λόγια. Στὸ ζήτημα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, μὲ τὴν ἰδέα πῶς μιλῶ σ' ἄνθρωπους ποὺ τὸ ξέρουν, θάμαι σύντομος. Ἀπ' τὴν ἀρχαία γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Πλάτωνα καὶ πρὶν ὕστερα τῆς Νέας Διαθήκης, σχηματίστηκε σιγά-σιγά, κανονικὰ ἢ νεοελληνικῇ· ἡ γλῶσσα αὐτὴ εἶναι γιὰ τὰ ἀρχαία ἐλληνικά, ὅ,τι εἶναι γιὰ τὰ λατινικά τὰ γαλλικά, ὅ,τι ποῦμε ὅ,τι εἶτανε στὸ δέκατο ἔχτο αἰῶνα, τὸν καιρὸ ποὺ δυὸ μεγάλοι πεζογράφοι, ὁ Ραμπέλès κι ὁ Μονταίνης, παίρνοντας τὴ γλῶσσα ὅπως εἶταν ὀλοκαίνουρια ἀκόμα προσπαθοῦσαν νὰ τὴν ταιριάξουν σ' ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς σκέψης. Στὴ λογοτεχνία τὰ νεοελληνικά, ἔτσι ὅπως τὰ δρίσαμε, βρίσκονται στὴν περίοδο αὐτὴ τῆς κατεργασίας καὶ τοῦ σχηματισμοῦ. Αὐτὰ ἔναι τὰ ἐλληνικά ποὺ οἱ καθαρευουσιάνοι—ὅπως τοὺς λέν σήμερα οἱ ἐφημερίδες—δὲ θένε. Θένε καλὰ καὶ σώνει τὰρχαία ἐλληνικά λίγα ἢ πολὺ κλασσικά, ἀττικά, βυζαντινὰ κτλ.

Τᾶλλα ἐλληνικά τὰλθινά, εἶναι γι' αὐτοὺς **χυδαῖα, ἀπόβλητα, διεφθαρμένα, αἰσχος** γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Κατὰ παιδιακήσια ἀντίφασιν, αὐτὰ τὰ ἀπόβλητα ἐλληνικά μιλοῦνε· τὰ ἐλληνικά ποὺ δὲ μιλοῦνε τᾶχουν γιὰ τὰ μόνον ἄξια νὰ γράφονται.

Δὲ θὰ συζητήσω ἐδῶ αὐτὰς τὶς παιδιακές προλήψεις. Δὲ θὰ δείξω ἐδῶ πῶς αὐτὴ ἡ καθαρευουσιάνικη γλῶσσα, ἡ τόσο τάχα καθαρή, εἶναι ἓνα χοντροκαμωμένο ἀνακάτωμα ἀπὸ ξενισμούς καὶ μακαρονίστικα ἐλληνικά. Δὲ θὰ ποδείξω πῶς αὐτὴ ἡ γλῶσσα βρίσκεται στοὺς ἀντίποδες τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς, ποὺ ἓνα μονάχα νόμιμον παιδί ἔχει, τὴ νεοελληνικῇ. Θέλω μόνον νὰ δείξω πῶς μποροῦν καὶ γεννιοῦνται τόσα πάθη ἀπὸ ἓνα γλωσσικὸ ζήτημα.

Ξέρετε τὴ νύχτα τοῦ Ζουφρουά, τὴ νύχτα αὐτὴ ποὺ ὁ πιστὸς ἐξετάζει καὶ βλέπει νὰ γκρεμίζονται μιὰ μιὰ οἱ πεποίθησές του, χωρὶς χαρὰ, χωρὶς ἐμπιστοσύνη στὰ μελλούμενα, γιατί ἀκόμα ἔχει τὴ θλίψη τῶν περασμένων του. Ἐνας νέος Ρωμῖος μοῦκαμε τὴν προσωπικὴ ἐμολογία μιᾶς γλωσσικῆς νύχτας τοῦ Ζουφρουά. Τοῦχανε μάθει ἀπὸ παιδί νάχει πίστη στὰρχαῖα, νὰ βλέπει στὰρχαῖα τὸ πρότυπον δόλων τῶν ἀρετῶν, νάνεβάξῃ μὲ καμάρι τὴν καταγωγή του σ' αὐτὰ, ἀπ' αὐτὰ νὰ κρεμνᾷ τὸ λόγο τοῦ εἶναι του, τὴν ἴδια του τὴν ὑπαρξήν, τὴν δόλοτα νέα. Αὐτὰ τὰ ἐλληνικά τοῦ τὰ μαθαίνουνε στὸ σκολεῖον, τοῦ λένε πῶς πρέπει νὰ τὰ γράφει, πῶς σ' ἓνα γράμμα τῆς μητέρας του δὲν πρέπει νὰ τολμᾷ νὰ τὴ λείι **Ἀγαπητὴ μητέρα ἢ ἀγαπητὴ μαμὰ** ἀλλὰ **προσφιλὲς μοι μήτηρ**. Αὐτὴ τὴ διαταγὴ τὴν κάνει μ' εὐλάβεια. Ἀργότερα, ἂ γράφει κανένα βιβλίον τὸ γράφει σ' αὐτὰ τὰ ἐλληνικά. Αὐτὰ τὰ ἐλληνικά τὰ βλέπει παντοῦ, στὴν Ἐκκλησίᾳ καὶ στὴν Πολιτεία, στοὺς νόμους καὶ στὸ Σύνταγμα, στοὺς λόγους τῶν βουλευτῶν του, στίς ἀπόφασες τῶν δικαστῶν του, στὰ βιβλία τῶν σοφῶν του, τί λέω; καὶ στὴ φιλολογία τοῦ ἀκόμα, πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια, ὡς καὶ στὴ μετάφραση τῆς «*Νανᾶς*» τοῦ Ζολᾶ.

Αὐτὰ τὰ ἐλληνικά, ὅπως βλέπετε, εἶναι ὅλη ἡ ζωὴ του.

Ἐνα πρᾶμα μονάχα δὲν κάνει μ' αὐτὰ τὰ ἐλληνικά. Δὲ μιλᾷ. Τοῦ κάκου, δὲν μπορεῖ. Εἶναι πάρα πολὺ μακριά, πάρα πολὺ μακρινά, πάρα πολὺ κρύα.

Δὲ θὰ γαπήσῃ ποτὲς τὴ γλῶσσα αὐτῶν τῶν σκολαστικῶν. Ἐνας βουτηχτὴς ἀπ' τὴν Κάλυμνο μοῦ δηγότανε μιὰ μέρα πῶς στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας, στίς πρώτες τοῦ βουτηξιᾶς, θυμούμενος τὴν ἀρραβωνιαστικίαν του, ἔκανε τραγούδια καὶ τῆς τᾶστελνε μὲ τὸ νοῦ.

— «Ἐκεῖνη τᾶκουε ἀπάνου ἐκεῖ, μούλεγε ἀκόμα, τὴν ὦρα ποὺ ἐγὼ τῆς τὰ ταίριαζα ἐκεῖ κάτρου».

Ἄν ἡ Ρωμιοπούλα ἄκουε τόσο καλὰ τὰ τραγούδια τοῦ βουτηχτῆ, τοῦ σφουγγαῖα τραγουδιστῆ, τᾶκουε γιατί ὁ ἀρραβωνιστικὸς τῆς ἔδεν τᾶπλεκε στὰρχαῖα ἐλληνικά. Τᾶπλεκε στὴ γλῶσσα τῆς καρ-